

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К
щодо проекту Закону про заборону торгівлі землею
сільськогосподарського призначення
(реєстр. № 2906 від 19 травня 2015 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя на засіданні 27 січня 2016 року (протокол № 40) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про заборону торгівлі землею сільськогосподарського призначення (реєстр. № 2906 від 19 травня 2015 року) (далі – Законопроект), поданий народними депутатами України Левченком Ю.В., Ілленком А.Ю. та іншими.

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект розроблений з метою недопущення запровадження ринку землі сільськогосподарського призначення.

Для досягнення мети авторами пропонується заборонити купівлю-продаж або інший спосіб відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення, земельних часток (паїв), крім відчуження державі Україна в особі спеціально уповноваженого державного органу в порядку і на умовах, визначених законом. Також Законопроектом передбачається, що громадяни України можуть мати у власності землю сільськогосподарського призначення, набуту ними законним способом у ході розпаювання, а також одержану в спадщину за законом. При цьому, набуття земельної ділянки сільськогосподарського призначення у порядку спадкування за заповітом допускається у випадках, якщо спадкоємцями є члени сім'ї спадкодавця першого ступеня спорідненості.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

Основний Закон України гарантує захист права власності. Відповідно до частини четвертої статті 13 Конституції України держава забезпечує, зокрема, захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання та рівність їх перед законом.

Основний Закон України (частина четверта статті 41) прямо встановлює заборону протиправного позбавлення власника права власності.

Як зазначив Конституційний Суд України у Рішенні від 11 листопада 2004 року № 16-рп/2004, непорушність цього права означає передусім невтручання

будь-кого у здійсненні власником своїх прав щодо володіння, користування та розпорядження майном, заборону будь-яких порушень прав власника щодо його майна всупереч інтересам власника та його волі (абз. 2 пункту 5 мотивувальної частини).

Цивільним кодексом України (статті 1233 - 1235) передбачено право фізичної особи на заповіт, тобто особисте розпорядження щодо належного їй майна на випадок смерті, остання воля людини. Заповідач може призначити своїми спадкоємцями одну або кілька фізичних осіб, незалежно від наявності у нього з цими особами сімейних, родинних відносин, а також інших учасників цивільних відносин. В цьому виявляється один із аспектів фундаментального принципу спадкового права - принципу свободи заповіту.

Згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 конституційний принцип правової держави передбачає встановлення правопорядку, який повинен гарантувати кожному утвердження і забезпечення прав і свобод.

У зв'язку з наведеним Комітет вважає, що законодавче закріплення положень щодо відчуження земельної ділянки сільськогосподарського призначення виключно державі та стосовно набуття такої ділянки у порядку спадкування за заповітом лише у випадках, якщо спадкоємцями є члени сім'ї спадкодавця першого ступеня спорідненості, порушує права громадян розпоряджатися належною їм земельною ділянкою на власний розсуд. Отже, законодавча пропозиція не узгоджується з частиною першою статті 24 Конституції України, відповідно до якої громадяни є рівними перед законом, та частиною третьою статті 22 Основного Закону України, згідно з якою при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про заборону торгівлі землею сільськогосподарського призначення (реєстр. № 2906 від 19 травня 2015 року), поданий народними депутатами України Левченком Ю.В., Ілленком А.Ю. та іншими, суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ